

# **Metoda integracji sensorycznej**

## **1. Historia metody i podstawowe założenia**

Metoda integracji sensorycznej (SI) jest kompleksową metodą terapii dzieci z opóźnieniami w rozwoju psychoruchowym i trudnościami w nauce szkolnej. Stworzyła ją amerykańka Jean Ayres w latach sześćdziesiątych XX wieku, w oparciu o przegląd literatury z zakresu neurobiologii, neurofizjologii, psychologii uczenia się, psychologii rozwojowej oraz własne doświadczenia.

Ayres udowodniała, że kształtowanie się procesów percepcji słuchowej, wzrokowej oraz ich koordynacji zależy od właściwej stymulacji przez bodźce dotykowe oraz przedsionkowo-proprioceptywne. Brak wielozmysłowej stymulacji powoduje, że w korze mózgowej nie tworzą się nowe połączenia synaptyczne. Przy braku lub niedoborze bodźców tworzenie prawidłowej integracji zmysłowej jest zakłócone i w związku z tym rozwój właściwych odpowiedzi ruchowych i sposobów zachowań może być zaburzony.

Integracja sensoryczna jest procesem organizującym docierające do mózgu informacje zmysłowe, tak aby mogły być użyte do celowego działania. W procesie tym mózg segreguje informacje, rozpoznaje, interpretuje, łączy ze sobą i wcześniejszymi doświadczeniami, a następnie przesyła odpowiedzi, adekwatne do wymagań płynących ze środowiska, w formie reakcji fizycznej, myśli lub uczuć. Informacje płyną z receptorów wzrokowych, słuchowych, smakowych, dotykowych, proprioceptywnych (czucie głębokie) oraz przedsionkowych (zmysł równowagi). Te skomplikowane procesy, rozgrywające się w systemie nerwowym, mają wpływ na takie czynności jak mowa, planowanie ruchu, koordynacja, napięcie mięśniowe, postawa, percepcja wzrokowa, uczenie się, emocje i wiele innych.

## **2. Przyczyny zaburzeń procesów integracji sensorycznej**

Zaburzenia integracji sensorycznej mogą być spowodowane niedojrzałością systemów zmysłowych tj. układu czuciowego i przedsionkowego (odpowiedzialnego za ruch ). Dysfunkcje mogą wynikać z ograniczenia, niedoboru bodźców zmysłowych we wczesnych etapach życia lub też ich nadmiaru. Często mogą mieć także związek z trudnościami w uczeniu się spowodowanymi deficytami funkcji percepcyjno- motorycznych. U dzieci z uszkodzeniami w obrębie ośrodkowego układu nerwowego współwystępują zwykle z innymi nieprawidłowościami w rozwoju, takimi jak:

- zaburzenia zachowania,
- nadruchliwość z deficytem uwagi, zaburzenia emocjonalne,
- problemy w kontaktach społecznych.

## **3. Diagnoza procesów integracji sensorycznej**

Do diagnozy zaburzeń integracji sensorycznej służą opracowane przez Ayres metody opierające się na neurofizjologicznych podstawach: Kliniczna Obserwacja, Południowo-Kalifornijskie Testy Integracji Sensorycznej oraz Testy Praktyki. Rozróżniamy następujące typy zaburzeń integracji sensorycznej:

### 1. Zaburzenia Modulacji Sensorycznej

- nadwrażliwość sensoryczna,
- podwrażliwość sensoryczna,
- podwrażliwość z poszukiwaniem wrażeń sensorycznych.

### 2. Zaburzenia Ruchowe o Bazie Sensorycznej

- zaburzenia posturalne i okoruchowe,
- dyspraksja.

### 3. Zaburzenia Różnicowania Sensorycznego

Zaburzenia różnicowania bodźców wzrokowych, słuchowych, dotykowych, zapachowych, smakowych, ruchowych.

## 4. Terapia integracji sensorycznej

Metoda SI kierowana jest przede wszystkim do dzieci z :

- trudnościami w uczeniu się,
- dysleksją rozwojową,
- autyzmem,
- zespołem Downa i innymi zespołami uwarunkowanymi genetycznie,
- zaburzeniami w rozwoju komunikacji werbalnej (ORM ) i niewerbalnej,
- mózgowym porażeniem dziecięcym,
- obniżonym poziomem rozwoju intelektualnego.

Zaburzenia integracji sensorycznej występują także u dzieci bez stwierdzonych wyraźnych zespołów chorobowych. Terapia ma postać „naukowej zabawy”, w której dziecko bawi się i uczy jednocześnie. Jest przeznaczona przede wszystkim dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, dla których radzenie sobie ze zwykłymi wymaganiami codziennego życia staje się uciążliwe. W czasie terapii poprawie ulega funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego. Umiejętności oczekiwane rozwojowo od dziecka pojawiają się w konsekwencji poprawy integracji sensorycznej i wzmacniania procesów nerwowych.

## 5. Czy Twoje dziecko zdradza objawy deficytów integracji sensorycznej?

Zastanów się i odpowiedz na następujące pytania.

Czy Twoje dziecko:

- ma słabą równowagę, często potyka się, przewraca?
- unika zabaw na zjeżdżalniach, drabinkach, cierpi na chorobą lokomocyjną?
- ma opóźniony rozwój mowy?
- nie lubi brać udziału w grach zespołowych?
- ma trudności w nauce czytania i pisania?
- negatywnie reaguje na bodźce dotykowe, słuchowe, wzrokowe?
- ma obniżoną wrażliwość na bodźce (nie zwraca uwagi na zimno, ból)?
- jest nadpobudliwe psychoruchowo, ma trudności z koncentracją uwagi i pamięcią?
- miewa odruch wymiotny podczas spożywania niektórych pokarmów?
- nie lubi mycia twarzy, włosów, obcinania paznokci, włosów?

- ma duży lęk przed wysokością, ruchem, upadkiem?
- niechętnie podejmuje się nowych zadań ruchowych, nie wie jak się ich nauczyć, naśladowanie ruchów sprawia mu problem?

Jeśli zauważyliście Państwo u swojego dziecka któreś z powyższych problemów zgłóście się do terapeuty Integracji Sensorycznej. Terapeuta SI w naszej Poradni za pomocą przeprowadzenia szczegółowego wywiadu, Obserwacji Klinicznej oraz Południowo-Kalifornijskich Testów postawi diagnozę. Z problemów z zakresu integracji sensorycznej dziecko nie wyrasta, dlatego tak ważne jest ich wczesne zdiagnozowanie i objęcie terapią. Terapia może być prowadzona wyłącznie przez certyfikowanych terapeutów metody.

Oprac. mgr Urszula Jaworska  
neurologopeda, terapeuta integracji sensorycznej

*Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna nr 1  
w Gdyni,  
rejestracja telefoniczna (58) 622- 09- 42*

#### Bibliografia:

1. B. Odowska- Szlachcic, *Metoda Integracji sensorycznej*, Harmonia, 2013.
2. Z. Przyrowski, *Kwestionariusz Rozwoju Sensomotorycznego*, Empis, 2014.
3. Z. Przyrowski, *Kliniczna Obserwacja*, Empis, 2014.
4. A. Jean Ayres, *Dziecko a integracja sensoryczna*, Harmonia, 2015.